

QƏLƏBƏ GÜNLƏRİNDƏ

Cəfərov Muqdat Hüseyn oğlu,
sırası əsgər

Cəfərov Muqdat Hüseyn oğlu 1942-ci il aprel ayından Böyük Vətən müharibəsində 416 Taqanroq atıcı diviziyasının tərkibində döyüşmüşdür. 1943-cü ilin fevralından Belarus 3-cü, Ukrayna 1-ci diviziyası tərkibində Cənubi Qafqazda gedən döyüşlərdə iştirak etmişdir. Sonradan 217-ci atıcı diviziyada öz döyüş yolunu davam etdirmişdir.

Moldovanın paytaxtı Kişinyovun ətrafında mühasirəyə alınmış düşmən qruplaşmalarının məhv edilməsində iştirak etmiş, "Qırmızı bayraq ordeni" və "döyüş xidmətinə görə medalla" təltif olunmuşdur.

1945-ci ilin noyabrında Bakıya qayıdıandan sonra hər il 9 may günü uşaqları, qohum-qardaşları bizə gələrək onu təbrik edirdilər. Süfrə arxasında o cəbhədəki maraqlı hadisələrdən danışardı. Hadisələrdən birini o belə xatırlayırdı:

Gecə yağan yağış sinəsi mərmilərdən tank tırıllarının ağırlığından dəlik-dəlik olmuş torpağı islatmışdı. Qarşdakı səngərə bir-birinin ardınca bir neçə mərmə düşür. Düşmən qısa müddətli top atəşindən sonra əvvəlcə tankları, onların arxasınca da qaçaraq atəş açan avtomatçıları irəli buraxır.

Yox əclafı keçməyəcəksiniz deyə-deyə mən tank əleyhinə topa tərəf sıçradım.

Atəş!.. Əmrindən sonra qabaqda gələn tankın tırılları altında partlayış gur işıq saçdı. Maşın yaralanmış heyvan kimi bağırdı və yerində fırlanıb böyrü üstə çevrildi. İkinci atəşdən sonra isə tank tüstüləndi. Sağ və sol cinahdan düz nişanla o biri toplarımızdan da atəş açıldıqdan sonra bir neçə tank da alışdı, qalanları geri döndülər.

Səngərdən "Ura!" səsləri eşidildi və biz əks hücumu keçdik. Bundan vahiməyə düşən faşistlər əvvəlcə sürü kimi qaçıb bağlara səpələndilər. Təxmi-

Mükafatları

1898-ci ildə Lənkəran rayonunun Gərmətük kəndində anadan olmuşdur. 1942-ci il aprel ayından Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində 416-cı Taqanroq atıcı diviziyasının və Mozdok altında Ukrayna 4-cü diviziyasının tərkibində döyüşmüşdür. 1943-cü ilin fevralından Belarus 3-cü Ukrayna 1-ci diviziyası tərkibində cənubi Qafqazda gedən döyüşlərdə iştirak etmişdir. Sonradan 227-ci atıcı diviziyada öz döyüş yolunu davam etdirmişdir. Moldovanın paytaxt Kişinyovun ətrafında mühasirəyə alınmış düşmən qruplaşmalarının məhv edilməsində iştirak etmişdir. «Qırmızı Bayraq ordeni» və «Döyüş xidmətinə görə medalla təltif olunmuşdur. 1945-ci ilin noyabrında Bakıya qayıdıb.

nən yarım saatdan sonra özlərinə gəlib bir yerə yığıldılar. Duman arasında alman komandirinin səsi və pistolet atəşi eşidildi. Onlar minamyotların köməklili ilə "psixi", həm də evlərdən açılan pulemyot atəşinin köməyinə arxalanıb qəfl hücumu keçəcəkdilər. Bu döyüşdə çox gərgin dəqiqələr olurdu. Adama elə gəlirdi ki, sanki bu saat faşistlər açıq meydana çıxaraq şiddətli hücum edəcəklər.

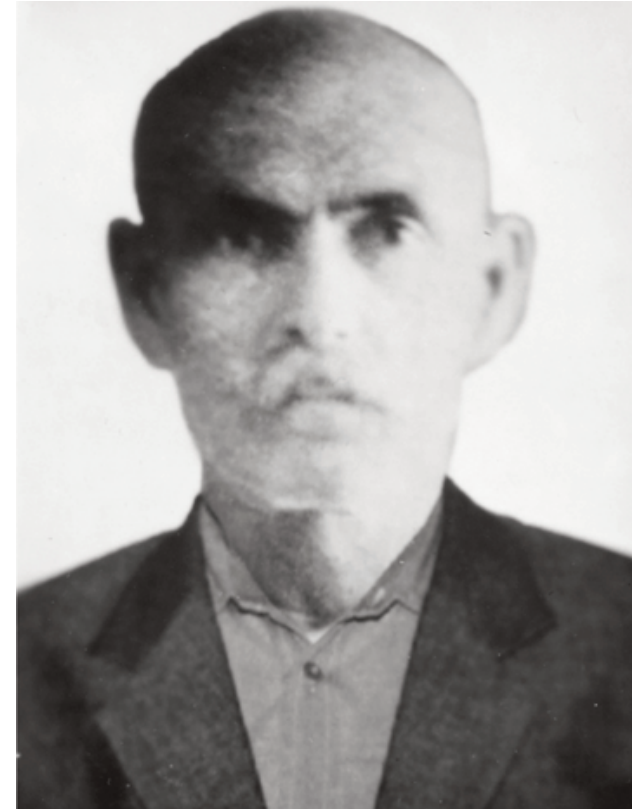
Barmaqlar sıxılıb pulemyotçunun "maksim"ində nə isə ilişir. Sakitləşdikdən istifadə edən faşistlər ayağa qalxır, ancaq ya bir neçə mərtəbəli söyüşdən, ya batalyon komandirinin qəzəbli baxışlarından, ya da üzü onlara tuşlanmış pulemyotun qorxusundan yerə sərilməyə məcbur olurdu.

Muqdat kişi başqa bir (kritik) təhlükəli hadisəni də belə xatırlayırdı: Bu hadisə hitlerçilərin bölük

üzərinə dörd tankı yeritdikləri zaman olmuşdu.

Evləri əhatə edən six kolluqlar döyüşçülərin və silahlıların gizlədilməsi üçün çox əlverişli yer idi. Tanklar onları görmədən kümbəzlərini kor-korana hara gəldi fırladaraq iriçaplı, ya da kiçik silahlardan atəş açaraq irəliləyirdi. Bu tanklar əsgərlərin indiyədək görmədiyi kiçik formatlı modellər olsa da, hər halda tank idi. Döyüşçülər öz yerlərində uzanıb qumbaraları hazır vəziyyətdə saxlamışdılar. Tankların birini 30 metrlik məsafədən topçular vurmuşdu. O üstü samanla örtülmüş tövlənin yanında dayanıb

yandı.

Alov tövləyə də keçdi. Küçə ilə hərəkət edən o biri tankı isə şunura bağlanmış səyyar mina ilə hasar dibindəki səngərdə gizlənən döyüşçülər partlatdılar. Tankın çarxları çirkəbə batıb böyrü üstə çevrilərək dayandı. Zirehçilər onu atəşə tutdular. Avtomatçılar isə lükdən sıçrayan heyəti yanan tankın yanındaca yerə sərdilər.

Həyat yoldaşı Həsibə xanım isə arxa cəbhədə kolxozdakı işindən, həyətyanı sahənin əkilib becərməsindən, dörd balaca uşaqlarının ona kömək etməsindən danışardı. Bu danışqları qələmə alan yazıçı publisist, dramaturq Fatma Həsənqızı "Acılı-Şirinli günlər" kitabında (Bakı, Gənclik nəşriyyatı 1904, 2008) və yazıçı, publisist Sevda Əlibəyli "İlk poliqrafçı alim" (Bakı, Gənclik nəşriyyatı 2010-cu il) kitabında bəzi hadisələri bədii şəkildə təsvir etmişlər.

Şəddat Cəfərov